

Samme fornemmelse af, at der tales udenom, får man jo, når man hører statsministeren i dag – som det er sket gentagne gange tidligere – henviser til det brev, der blev sendt fra Højesterets præsident til Folketinget. Højesterets præsident henvendte sig jo til Folketinget i en helt anden sammenhæng end den foreliggende. Det var i forbindelse med Spar Nord-sagen, hvor et flertal i Folketinget ønskede en retslig undersøgelse, og hvor Højesterets præsident så pegede på de problemer, der kunne opstå omkring retssikkerheden, fordi der jo efterfølgende kunne blive tale om en privat virksomheds søgsmål imod staten.

Men i denne sag står vi med en helt anden problemstilling. Her peger jo ikke mindst de seneste måneders mange afsløringer i pressen i retning af, at der vil komme til at foreligge en strid mellem to regeringer, den færøske og den danske. Og igen oplever vi så, at statsministeren prøver at dreje interessen og søgelyset i en anden retning, især i retning af involverede banker, selv om det er ham selv og hans regering, søgelyset rettes mod.

Og fornemmelsen af, at Højesterets præsidents brev så bare bliver brugt efter forgodtbefindende, styrkes jo af, at regeringen har afvist at gøre, hvad der dog var naturligt i denne sag, nemlig at spørge Højesterets præsident, om hans brev overhovedet er relevant i den foreliggende sag.

Det har man ikke villet spørge Højesterets præsident om, og derfor har vi jo alle sammen lov til at have en mening om den sag, og jeg har nu engang den mening, at brevet ikke er relevant, for denne sag vedrører forholdet mellem to regeringer, endda to regeringer inden for et rigsfællesskab. Endelig skal man måske minde om, at retsplejelovens § 21 a fortsat er gældende og selvsagt ikke kan tilsidesættes af domstolene.

Når så vi ser på det forslag, som regeringen er kommet med i dag, og som statsministeren lige har gennemgået, så er et særligt problem jo den manglende åbenhed, altså de meget, meget strenge fortrolighedskrav, som sågar har ført til, at bl.a. ombudsmandsloven sættes ud af kraft. Jamen det vil jo kun være muligt at klarlægge forløbet i sådan en sag gennem bevisførelse. Det gælder navnlig, når man skal finde frem til indholdet af de møder, der har været afholdt af regering, embedsmænd og banker med eller uden færøsk tilstedeværelse.

Og sådan en bevisførelse kan kun gennemføres forsvarligt, når der er tale om afgivelse af

mundtlige forklaringer under afhøring, og kun ved, at ministre, embedsmænd og andre implicerede bliver afhørt i åbne retsmøder under pressens frie referat. Men kun på den måde får man lagt et tilstrækkeligt sandhedspres på de afhørte, og kun derved kan offentligheden, herunder den færøske, danne sig et selvstændigt billede af, hvad der er foregået.

Statsministeren mente, at en dommerundersøgelse let kan opfattes, som om det er en domstol, og man kan sige, at det har vi jo set før, og det er jo helt rigtigt, at heller ikke efter retsplejelovens regler må en dommerundersøgelse være en domstol. Men det kan man jo komme uden om, hvis man begrænser kommissoriet til at omfatte en fastlæggelse af sagens fakta, sådan at det altså ikke pålægges en undersøgelsesdommer at drage retlige konklusioner. Arbejdet skal alene føre til en konstatering af, hvilke faktiske forløb der kan lægges til grund som bevist ved sagens eventuelle videre gang for andre retslige eller politiske instanser.

Jeg tror, vi alle i denne sag er enige om, at domstolene ikke skal bruges til at løse politiske sager efter de triste erfaringer, vi tidligere har gjort, og derfor er Lars Nordskov Nielsen-udvalget nedsat for at vurdere fremtidens undersøgelsesformer. Og som også statsministeren sagde i dag, kan det ganske rigtigt være rimeligt at vente med yderligere dommerundersøgelser, indtil vi har haft lejlighed til at vurdere resultatet af dette udvalgs arbejde.

Men netop striden mellem Færøerne og Danmark om de hændelser, der påførte det færøske samfund en milliardgæld, adskiller sig jo fra alle de tidligere, rent danske politiske sager og er vel i virkeligheden netop en konflikt af den type, hvor en dommerundersøgelse vil være den rigtige form, også fordi netop åbenheden er en væsentlig forudsætning for at få bugt med de mange myter, der ellers vil florere livligt omkring denne sag.

Nu har vi så regeringens forslag på bordet – et ultimatum til Færøerne, må vi forstå. For at redde ansigt, men altså også for at undgå den åbenhed, der ellers er så nødvendig, prøver man åbenbart at lave noget, der ligner en dommerundersøgelse, men som ikke må hedde det.

Så efter at have hørt statsministeren her i dag må jeg konstatere, at regeringen ikke har vist det hensyn til Færøernes Lagting, som man skylder en partner i et rigsfællesskab, og at regeringen med sit ultimatum til Færøerne med det forslag, der er fremsat her i dag, ikke har levet op til sit